

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Кафедра менеджменту та публічного врядування

07/06-192М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних завдань та самостійної роботи з
навчальної дисципліни
«БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО»
для здобувачів вищої освіти першого
(бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою
«Управління інформаційними комунікаціями»
спеціальності В13 «Бібліотечна, інформаційна та архівна
справа» денної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою з
якості ННІЕМ
Протокол № 8 від 20.04.2026 р.

Рівне – 2026

Методичні вказівки для виконання практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Бібліотекознавство» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Управління інформаційними комунікаціями» спеціальності В13 «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа» денної форми навчання. [Електронне видання] / Корбутяк В. І. – Рівне : НУВГП, 2026. – 19 с.

Укладач:

Корбутяк В. І., к.т.н., доцент кафедри менеджменту та публічного врядування.

Відповідальний за випуск: Тихончук Л. Х., д.держ.упр. проф., завідувач кафедри менеджменту та публічного врядування.

Керівник (гарант) ОП: Цецик Я. П., к.і.н., доцент кафедри менеджменту та публічного врядування.

Попередня версія: 07/06-38М

© В.І. Корбутяк, 2026
© НУВГП, 2026

ЗМІСТ

	Стор.
1. Мета і завдання	4
2. Компетентності та результати навчання.....	4
3. Структура навчальної дисципліни.....	7
4. Завдання для самостійної роботи.....	11
5. Критерії та структура оцінки.....	12
6. Шкала оцінювання.....	14
7. Інформаційні ресурси.....	15

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ

Мета викладання дисципліни: формування у студентів системи теоретичних та практичних знань про бібліотекознавство, розуміння щодо місця і ролі бібліотек в інформаційному суспільстві, використання можливостей бібліотек в організації роботи з документами та інформаційній діяльності в умовах виробництва, бізнесу, державного управління та науковій діяльності.

Завдання: ознайомити студентів з сутністю бібліотекознавства як наукової дисципліни, їх зв'язок їх з іншими науками, сформувані загальні поняття про бібліотеку, її основні функції та принципи роботи в умовах інформатизації суспільства.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Структура та зміст навчальної дисципліни націлені на здобуття студентами таких *компетентностей* згідно освітньої програми:

ІК «Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі бібліотечної, інформаційної та архівної справи або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів інформаційної, бібліотечної та архівної справи і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов».

ЗК2 «Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях».

ЗК3 «Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності».

ЗК7 «Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел».

ЗК8 «Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт».

ЗК12 «Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя».

ЗК13 «Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь яких інших проявів недоброчесності».

ФК1 «Здатність здійснювати відбір, аналіз, оцінку, систематизацію, моніторинг, організацію, зберігання, розповсюдження та надання в користування інформації та знань у будь-яких форматах».

ФК10 «Здатність адмініструвати соціальні мережі, електронні бібліотеки та архіви».

ФК11 «Здатність використовувати автоматизовані інформаційно-пошукові системи, організувати електронні бібліотеки та архіви».

ФК16 «Здатність протидіяти інформаційно-психологічним операціям в умовах загроз та інформаційних протистоянь з урахуванням регіональної специфіки».

Результатами навчання при опанування даної навчальної дисципліни згідно освітньої програми:

РН1. «Знати і розуміти наукові засади організації, модернізації та впровадження новітніх технологій в інформаційній, бібліотечній та архівній діяльності».

РН2. «Впроваджувати та використовувати комунікаційні технології у соціальних системах, мультимедійне забезпечення інформаційної діяльності, технології веб дизайну та веб-маркетингу».

РН3. «Керувати документаційними процесами діяльності установ, користуватися засобами електронного документообігу, організувати референтну та офісну діяльність».

РН4. «Застосовувати у професійній діяльності технології інформаційного менеджменту, створення і підтримки функціонування електронних бібліотек та архівів, методологію вивчення та задоволення культурних та інформаційних потреб користувачів».

РН5. «Узагальнювати, аналізувати і синтезувати інформацію в діяльності, пов'язаній із її пошуком, накопиченням, зберіганням та використанням».

ПРН6 «Знати, розуміти та застосовувати в практичній діяльності законодавчі та галузеві нормативні документи».

ПРН8 «Використовувати знання технічних характеристик, конструкційних особливостей, призначення і правил експлуатації комп'ютерної техніки та офісного обладнання для вирішення технічних завдань спеціальності».

ПРН11 «Здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв'язання професійних завдань».

ПРН14 «Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію українською мовою та однією з іноземних мов».

ПРН21 «Кваліфіковано захищати й використовувати інформацію в умовах загроз та інформаційних протистоянь».

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВА

Тема 1. Сутність, функції сучасного бібліотекознавства.

Тема 2. Структура бібліотекознавства: теорія, історія, організація, управління, методика.

Тема 3. Історія розвитку українського бібліотекознавства та книговидавничої справи. Основні напрями та проблематики зарубіжних бібліотекознавчих досліджень.

Тема 4. Методологія і методика бібліотекознавчих досліджень.

Тема 5. Професійний стандарт як інструмент регулювання діяльності бібліотекаря.

Змістовий модуль 2.

БІБЛІОТЕКА ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ

Тема 6. Функції бібліотеки. Бібліотека як система.

Тема 7. Система бібліотечних послуг

Тема 8. Класифікація та типологізація бібліотек.

Тема 9. Бібліотечна професіологія.

Тема 10. Основні принципи організації і функціонування бібліотечної справи.

Тема 11. Закономірності формування бібліотечних систем.

Тема 12. Бібліотечні об'єднання.

Тема 13. Трудові функції бібліотекаря в умовах цифровізації.

Змістовий модуль 3.

СУЧАСНЕ ФУНКЦІОНАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ У ПУБЛІЧНІЙ БІБЛІОТЕЦІ

Тема 14. Чотири простори сучасної бібліотеки.

Тема 15. Аналітико-синтетичне опрацювання інформації.

Тема 16. Організація та зберігання бібліотечного фонду.

Тема 17. Соціокультурна діяльність та бібліотечний маркетинг.

Тема 18. Медіаграмотність та культура академічної доброчесності.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

1. Генезис бібліотеки: від виникнення до соціальної організації

Аналіз соціально-історичних умов виникнення бібліотек та об'єктивних причин їх появи. Студенти розглядають трансформацію наукових бібліотек у відкриті соціальні організації, що відповідає сучасній ролі бібліотекаря як модератора суспільних процесів.

2. Бібліотекознавство в системі наук та методологія досліджень

Вивчення статусу бібліотекознавства серед інших наук (інформаційних, соціальних, гуманітарних). Розгляд рівнів методологічного знання.

3. Понятійний апарат та термінологічні стандарти

Робота з базовими поняттями: документ, споживач, система документальних комунікацій. Студенти аналізують, як зміна термінології в Професійному стандарті (наприклад, «користувач» замість «читач», «цифрові послуги») відображає розвиток професійної діяльності.

4. Типологія бібліотек як теоретична та практична проблема

Класифікація бібліотек за видами та типами. Студенти вчаться визначати особливості роботи публічних, наукових, спеціалізованих бібліотек, що важливо для майбутнього працевлаштування.

5. Управління в бібліотечно-інформаційній сфері та міжнародна співпраця

Опанування основ менеджменту. Розгляд ролі міжнародних об'єднань (IFLA, LIBER) та того, як світові стандарти інтегруються в роботу українського бібліотекаря згідно з новими кваліфікаційними вимогами.

6. Бібліотека як хаб: проектування сучасного простору

Практичне завдання зі створення концепції бібліотечного хабу (цифрової освіти, коворкінгу, медіастудії). Студенти вчаться реалізовувати соціокультурну функцію бібліотеки, визначену в Професійному стандарті.

7. Технологічна модель «Шлях книги у бібліотеці»

Робота з простеження руху документа від моменту замовлення/надходження до зберігання та видачі. Студенти вивчають процеси комплектування, обліку та опрацювання інформації (у тому числі в АБІС).

8. Технологічна модель «Шлях користувача у бібліотеці»

Побудова карти взаємодії користувача з бібліотекою (User Journey Map). Від першого візиту або реєстрації на сайті до отримання послуги. Це навчає сервісному підходу та цифровій комунікації.

9. Організація діяльності в умовах загроз та протистоянь

Студенти вчаться алгоритмам збереження фондів у кризових ситуаціях, організації роботи бібліотеки як укриття або «Пункту незламності», наданню перевіреної інформації в умовах ІІСО та кіберзагроз.

10. Аналіз професійних компетентностей за Професійним стандартом 2025

Підсумкове заняття, де студенти порівнюють отримані навички з вимогами стандарту «Бібліотекар». Оцінка власних цифрових, комунікаційних та професійних знань (самоаудит за трудовими функціями).

4. ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Студенту необхідно провести дослідження діяльності самостійно вибраної теми:

- 1) історичний розвиток терміну «бібліотекознавство»;
- 2) об'єкт і предмет бібліотекознавства;
- 3) сутність концепції бібліотечної справи;
- 4) читач як елемент об'єкта бібліотекознавства;
- 5) бібліотекар як елементи об'єкта бібліотекознавства;
- 6) соціальні і наукові функції бібліотекознавства;
- 7) структура бібліотекознавства як науки;
- 8) структура бібліотекознавства як навчальної дисципліни;
- 9) бібліотекознавство як інформаційна та соціальна наука;
- 10) міждисциплінарність бібліотекознавства;
- 11) виникнення і становлення бібліотекознавства;
- 12) нові завдання бібліотекознавства в умовах інформаційного суспільства;
- 13) діяльність основних центрів бібліотекознавчих досліджень;
- 14) соціальні функції бібліотеки;
- 15) технологічні функції бібліотеки;
- 16) групи функцій бібліотек;
- 17) структурна характеристика бібліотеки;

- 18) бібліотечний фонд як підсистема бібліотеки;
- 19) бібліотечно-інформаційні продукти і послуги;
- 20) класифікація бібліотек за різними критеріями;
- 21) публічні бібліотеки;
- 22) спеціалізовані бібліотеки;
- 23) особисті бібліотеки;
- 24) кодекси професійної етики бібліотекаря;
- 25) бібліотечна освіта;
- 26) бібліотечні системи та мережі;
- 27) бібліотечна система України;
- 28) процес формування бібліотечних систем;
- 29) особливості взаємодії бібліотек;
- 30) характер бібліотечних зв'язків;
- 31) централізовані бібліотечні системи;
- 32) відомчо-галузева бібліотечна система;
- 33) бібліотечна політика як основа управління бібліотечною справою;
- 34) організаційна структура управління бібліотечною справою;
- 35) національні та державні бібліотеки;
- 36) українська бібліотечна асоціація і її роль в управлінні бібліотечною справою України;
- 37) міжнародні бібліотечні організації як провідні центри міжнародного бібліотечного співробітництва;
- 38) основні програми ІФЛА;
- 39) форми міжнародного співробітництва бібліотек України.

5. КРИТЕРІЙ ТА СТРУКТУРА ОЦІНКИ

Для досягнення цілей та завдань курсу студентам потрібно вчасно виконати завдання пов'язане із пошуком інформації стосовно вибраної теми дослідження,

оформити у презентаційний вигляд та представити-захистити перед колективом студентів групи; вчасно здати модульні контролю знань.

Оцінювання студентських індивідуальних завдань здійснюється шляхом проставлення балів за визначеними критеріями, що вчасно доводяться здобувачам освіти. Також, студент під наглядом викладача самостійно оцінює свою роботу.

За вчасне та якісне створення презентаційного завдання, студент отримує такі обов'язкові бали:

- 10 балів за вчасне (згідно визначеного графіка) виконання завдання;
- 10 балів за якісне оформлення завдання;
- 20 балів за представлення завдання;
- 20 балів за захист та відповіді на запитання.

Критерії оцінювання практичних завдань

(у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного характеру, порушені терміни виконання та вимоги до оформлення;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки, порушені терміни виконання та вимоги до оформлення;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

6. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Підсумкове оцінювання знань студентів проводиться за шкалою, що наведена у табл. 1.

Таблиця 1

Шкала оцінювання за ECTS

Кількість балів	Оцінка за національною шкалою	Рівень знань
90-100 балів	відмінно	Високий (творчий)
82-89 балів	добре	Достатній (конструктивно-варіативний)
74-81 балів		
64-73 балів	задовільно	Середній (репродуктивний)
60-63 балів		
35-59 балів	незадовільно	Низький (рецептивно-продуктивний)
1-34 балів		

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Методичне забезпечення

Методичні вказівки для виконання практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Бібліотекознавство» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Управління інформаційними комунікаціями» спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» денної форми навчання / В.І. Корбутяк. Рівне: НУВГП, 2026. 19 с.

Основна та додаткова література

Основна:

1. Бібліотека в цифровому медіасвіті : присвячується 20-літтю Української бібліотечної асоціації : матеріали Всеукр. студ. наук.-практ. конф. (25 верес. 2015 р.) / М-во освіти і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, Укр. бібл. асоц. ; уклад.: М. В. Макарова, Л. С. Прокопенко, В. Є. Сошинська ; орг. ком.: О. Є. Бондарева та ін. Електрон. вид. Київ, 2015. 74 с.
2. Бібліотека в цифровому середовищі: технології, ресурси, сервіси : навч. посіб. / авт. кол. ; за ред. О. В. Воскобойнікової-Гузевої. Київ : НаУКМА, 2022. 180 с.
3. Бібліотекознавство. Загальний курс : підручник / Т. В. Новальська, В. В. Бездрабко та ін. ; за заг. ред. Т. В. Новальської. Київ : Видавництво КНУКіМ, 2022. 350 с.
4. Бібліотекознавство : курс лекцій / укл. К. М. Мовчан. Мукачево : РВЦ МДУ, 2019. 132 с.

5. Бібліотечна професіологія : практикум / О. О. Каракоз. Київ : Ліра-К, 2017. 68 с.
6. Бібліотечне читачезнавство в Україні: історія, теорія, практика : монографія / Т. В. Новальська. Київ : Ліра-К, 2018. 352 с.
7. Медіаграмотність для бібліотекарів : практ. посіб. / Ю. М. Зоря, Н. М. Степанова, В. І. Потапова ; за ред. О. В. Волошенюк, Р. І. Євтушенко. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2021. 110 с.
8. Навчання медіаграмотності громадян : посіб. для тренерів. URL: https://www.aup.com.ua/uploads/Short_version_CMLP_manual_ua.pdf (дата звернення: 04.05.2026).
9. Палеха Ю. І. Стандартизація в документально-інформаційній, бібліотечній, архівній та видавничій справі : навч. посіб. / Ю. І. Палеха, І. Смолівик, М. Геращенко. Київ : Ліра-К, 2019. 219 с.
10. Професійний стандарт «Бібліотекар» : наказ Держмістеств від 10.03.2025 р. № 17. URL: <https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/728-bibliotekar.pdf> (дата звернення: 04.05.2026).

Допоміжна:

1. ДСТУ 7448:2013. Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять. [Чинний від 2014-07-01]. Київ : Мінекономрозвитку України, 2013. 41 с. URL: <http://www.library.kherson.ua/2016/dstu7448-2013.pdf> (дата звернення: 20.04.2026).
2. Про бібліотеки та бібліотечну справу : Закон України від 27.01.1995 № 32/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-вр#Text> (дата звернення: 04.05.2026).

3. Про культуру : Закон України від 14.12.2010 № 2778-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> (дата звернення: 04.05.2026).

4. Про затвердження Типових правил користування бібліотеками в Україні : наказ М-ва культури і мистецтв України від 05.05.1999 № 275. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0449-99#Text> (дата звернення: 04.05.2026).

5. Про затвердження Інструкції з обліку документів, що знаходяться в бібліотечних фондах : наказ М-ва культури і туризму України від 03.04.2007 № 22. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/280181___280246 (дата звернення: 04.05.2026).

6. Про затвердження Державного стандарту надання безоплатних послуг клубними та бібліотечними закладами культури державної та комунальної форм власності : наказ М-ва культури України від 15.10.2013 № 983. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1966-13#Text> (дата звернення: 04.05.2026).

7. Про затвердження Правил охорони праці для працівників бібліотек : наказ М-ва надзвичайних ситуацій України від 12.12.2012 № 1398. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0041-13#Text> (дата звернення: 04.05.2026).

8. Про утворення тимчасової робочої групи з питань створення Національної електронної бібліотеки України : наказ М-ва культури та інформ. політики України від 01.03.2023 № 96. URL: <https://mkip.gov.ua/files/Наказ%2096.pdf> (дата звернення: 04.05.2026).

9. Про затвердження Державних соціальних нормативів забезпечення населення публічними

бібліотеками в Україні : постанова Кабінету Міністрів України від 06.02.2019 № 72. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/72-2019-п#Text> (дата звернення: 04.05.2026).

10. Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 219-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-р#Text> (дата звернення: 04.05.2026).

11. Про схвалення Концепції реформування системи забезпечення населення культурними послугами : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.01.2019 № 27-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/27-2019-р#Text> (дата звернення: 04.05.2026).

Інтернетресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua/> (дата звернення: 04.05.2026).

2. Державна науково-технічна бібліотека України. URL: <http://gntb.gov.ua/> (дата звернення: 04.05.2026).

3. Науково-технічна бібліотека Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут». URL: <https://library.khai.edu/> (дата звернення: 04.05.2026).

4. Електронна бібліотека України. URL: <http://www.elibukr.org/> (дата звернення: 04.05.2026).

5. Світовий репозитарій наукових досліджень. URL: <https://www.re3data.org/> (дата звернення: 04.05.2026).

6. Глобальний каталог репозитаріїв (OpenDOAR). URL: <http://v2.sherpa.ac.uk/opensoar/> (дата звернення: 04.05.2026).

7. Journals4Free : портал академічних текстів відкритого доступу. URL: <https://journals4free.com/> (дата звернення: 04.05.2026).

8. Універсальна десяткова класифікація (УДК). У 2 кн. Кн. 1–2. Таблиці : пер. з англ. / Книжкова палата України. URL: <http://teacode.com/online/udc> (дата звернення: 04.05.2026).

9. Блог Бібліографічного відділу ПОУНБ імені І. П. Котляревського. URL: http://bibliografinform.blogspot.com/p/blog-page_14.html (дата звернення: 04.05.2026).